

Beleidsfocus Innovatie MultiskillZ for Swim

JAARVERSLAG 2019 ACTIES 2020

Vlaamse Zwemfederatie vzw

Vlaamse Zwemfederatie vzw
Burg. Maenhautstraat 100-102
9820 Merelbeke

Tel: 09/220.53.87
info@zwemfed.be

INHOUDSTABEL

INLEIDING	3
LUIK A: MULTISKILLZ FOR SWIM	3
ACHTERGROND: GESCHIEDENIS VAN HET KLASSIEKE ZWEMONDERRICHT IN VLAANDEREN	3
NOODZAAK AAN OEFENSTOF EN EEN GEBRUIKSVRIENDELIJK DIDACTISCH HULPMIDDEL	3
STATUS EN ACTIES 2020	4
LUIK B: E-PLATFORM LEREN ZWEMMEN	5
ACHTERGROND: LEREN ZWEMMEN IN BEWEGING	5
NOODZAAK AAN EEN KANT-EN-KLAAR, TOEGANKELIJK EN FOUTLOOS DIDACTISCH HULPMIDDEL	6
ONLINE E-PLATFORM: DE TOEKOMST VAN LEREN ZWEMMEN	6
STATUS EN ACTIES 2020	7
BEOOGDE DOELSTELLINGEN EN EFFECTMETING	8

Inleiding

De Vlaamse Zwemfederatie wenst zich te profileren als prioritaire partner in de organisatie van de zwemsport (Beleidsplan 2017-2020, VZF). Hiervoor dienen we onze marktpositie te versterken. Met dit project, dat bestaat uit twee luiken, wensen we zowel onze clubs als alle zwemlesgevers in Vlaanderen enkele waardevolle hulpmiddelen aan te reiken. Deze laagdrempelige, innovatieve tools moeten bovendien garant staan voor een grotere sportparticipatie en kwaliteitsvolle vertaling van onze (opleidings-)visie.

Luik A omvat de ontwikkeling van MultiSkillZ for Swim, een hulpmiddel in functie van de breedmotorische ontwikkeling van kinderen tot 8 jaar IN het water.

Luik B omvat de ontwikkeling van een E-platform Leren Zwemmen, een hulpmiddel om de bestaande oefenstof en leerlijnen Watergewenning, Leren overleven en Leren zwemmen dichterbij de lesgever te brengen.

Luik A: MultiSkillZ for Swim

Achtergrond: geschiedenis van het klassieke zwemonderricht in Vlaanderen

Jaarlijks leren zo'n 70000 (!) kinderen zwemmen. De overgrote meerderheid leert nog steeds zwemmen bij een privé-lesgever. Uit steekproeven blijkt dat ongeveer 15% van deze kinderen in een VZF-club terecht komt. Sport Vlaanderen en de Vlaamse Zwemfederatie sparen kosten noch moeite om via de opleidingen van de Vlaamse Trainersschool een zo kwaliteitsvol mogelijk zwemonderricht in alle geledingen (van Initiator tot Trainer A) te verzekeren. Zo noteerden we in 2017 ruim 250 nieuw-opgeleide Initiatoren Zwemmen (cijfers VTS, 2018) en een gemiddelde kwalificatiegraad van 53%, waarmee we ons batig rangschikken in de sporttakkenlijst. Toch is er nog heel wat werk aan de winkel. Er zitten heel wat aanbieders van zwemonderricht (zie ook verder) letterlijk in ons 'vaarwater', met een rechtstreekse impact op de kwaliteit die aan de kant van het bad wordt geleverd (en zich nog te vaak uit in een onvoldoende watergewend, veilig en correct zwemmend kind). Onder andere door deze aanbieders, maar ook in onze clubs, wordt het 'leren zwemmen' nog te eng aangeleerd, met een te vroege (en snelle) specialisatie tot gevolg. Onze sport- en wedstrijdzwemmers vertonen hierdoor een gebrek aan lichaamsbesef, essentieel om de technische wenken te kunnen opvolgen. Hoewel het belang van een breedmotorische vorming al geruime tijd wordt uitgedragen door onze federatie (we verwijzen graag naar o.a. onze bijscholingen 'MultiMove in en rond het water', het vak 'Introductie tot MultiMove in het zwemmen' uit de Initiatoropleiding zwemmen van de VTS en enkele bijdragen rond dit topic op onze Swim Conferences), zien we in de zwembaden onvoldoende veranderen. Los van enkele inspirerende 'good practices' (zoals bijvoorbeeld Move United vzw met het Aquamove initiatief te Aalst, zie ook <https://www.olympic.org/news/-unitedby-the-olympic-values-lode-goossens>) slagen onze lesgevers er niet in om de 'klassieke' technische leerlijnen en oefenstof in of naast het zwembad aan te vullen met (of te vervangen door) breedmotorische inhouden. De focus dient hierbij op 'IN het water' te liggen, gezien het grote (en vaak onderschatte) verschil tussen bewegen op het droge en bewegen in een aquatische omgeving. De motorische transfer van de 'moves' en 'skills' is immers geen evidentie. Het ontbreekt de lesgevers momenteel aan oefenstof én het nodige inzicht om deze te integreren in hun lessen.

Noodzaak aan oefenstof en een gebruiksvriendelijk didactisch hulpmiddel

Er is een behoefte aan specifieke oefenstof (met toepassing IN het water) in functie van een breedmotorische ontwikkeling aan de basis (3 à 4 tot 8 jaar). Zowel de oefenstof als het hulpmiddel moeten voldoende toegankelijk en aantrekkelijk zijn voor de 'basis' lesgever in en buiten onze clubs. Een tool als MultiSkillZ for Swim biedt niet louter nieuwe oefenstof aan, maar ook een platform om volledige zwemlessen vorm te geven en samen te stellen. Of een deel ervan, indien de lesgever ervoor zou kiezen om het te combineren met het 'klassieke' lesgedeelte. De MultiSkillZ for Swim oefenstof kan dan bijvoorbeeld gebruikt worden als opwarming of 'speels' intermezzo. In een ideale situatie wordt de oefenstof volledig geïntegreerd in de les, samen met de oefenstof uit de (technische) leerlijn. We verwijzen hierbij naar Luik B van het project, waarin we pleiten voor de ontwikkeling van videoclips (= het verfilmen van de beschikbare oefenstof uit de publicatie Leren Zwemmen) voor gebruik op een bestaand E-platform.

MultiSkillZ for Swim zal voorzien in progressieve oefenstof, gericht op een praktijksituatie in kleine groepjes kinderen (6 kinderen per lesgever). De video's (tot 32 clips met telkens vier variërende oefenvormen) bevatten concrete leersituaties aangepast aan het vaardigheidsniveau van de kinderen en geënt op de leerlijnen van de VZF. De oefenstof behandelt verschillende vaardigheidsniveaus met het oog op het bevorderen van de algemene motoriek. De oefenstof wordt van 'tags' voorzien, zodat de lesgever gericht kan zoeken op doelstelling, koppeling met MultiMove, MultiSkillZ vaardigheden etc.

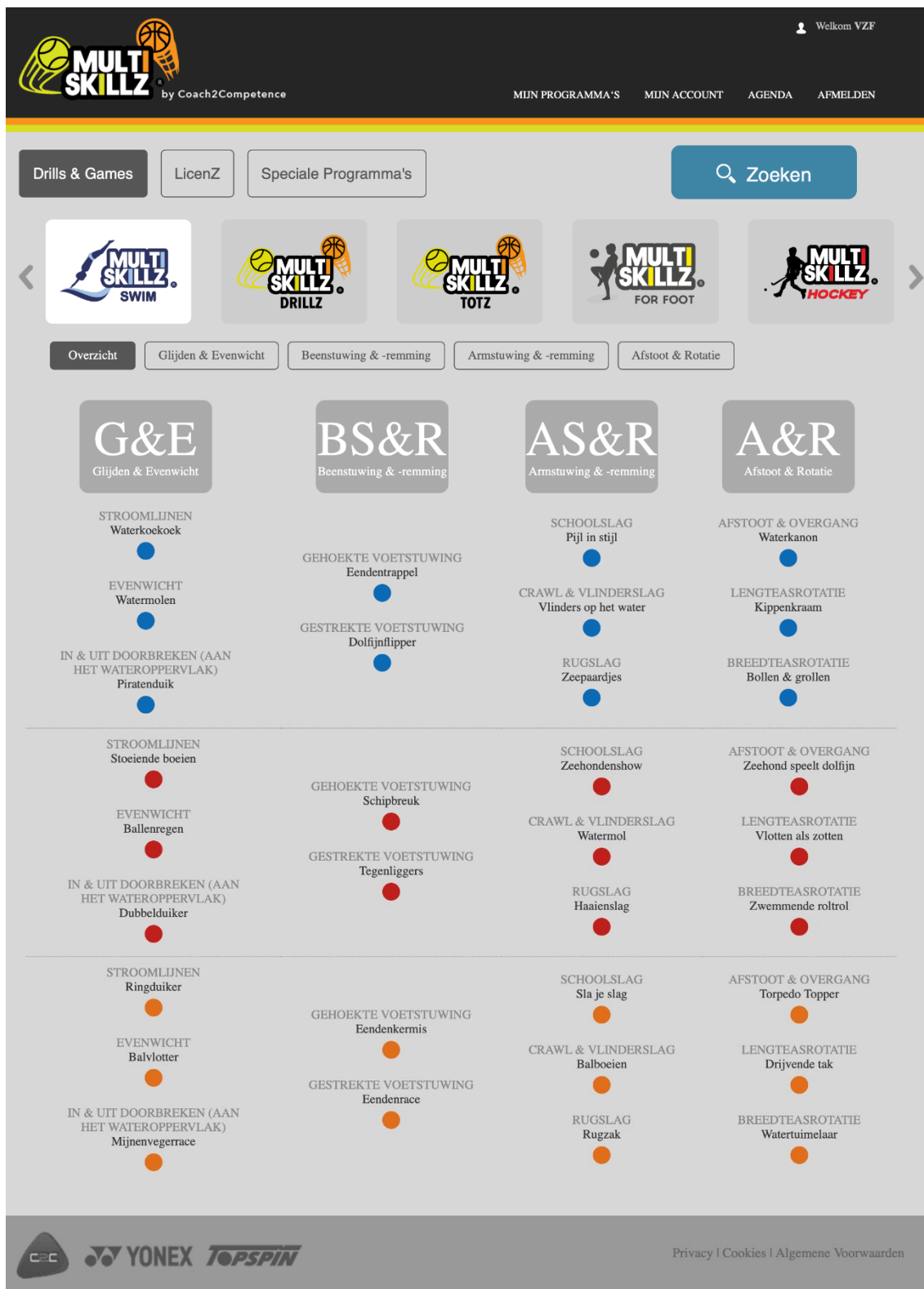
Status en acties 2020

Doelstelling MultiSkillZ for Swim: voorontwerp 1 januari 2020 / lancering zomer 2020

Dit luik zit in de eindfase. Op datum van 5/02/20 werd alle oefenstof (= of 33 videoclips met telkens 4 varianten) voorlopig opgeleverd door Coach2Competence. Het betreft een (proef-)versie ter revisie die momenteel nog draait op een test-server (zie *Figuur 2*). Op de jaarlijkse VZF Swim Conference op 7 & 8 september zal MultiSkillZ for Swim® in primeur worden voorgesteld aan onze lesgevers en trainers. Nadien zal het worden uitgerold naar alle VZF-clubs en lesgevers/trainers. Het werken met (en implementeren van) MultiSkillZ for Swim® werd reeds op opgenomen in ons bijscholingsaanbod voor clubs (zie *Figuur 1* onder, opm.: aanvragen voor het najaar dienen reeds dit voorjaar te gebeuren). Vanaf medio 2020 zullen de tool en oefenstof ook deel uitmaken van de opleiding Initiator Zwemmen.

<p>MultiSkillZ For Swim</p>	<p>Deze workshop richt tot lesgevers van kinderen tussen 5 en 10 jaar alsook tot zwemschoolverantwoordelijken. Multi SkillZ for Swim is een unieke methode die kinderen de kans geeft om hun motorische vaardigheden te ontwikkelen in het water, zonder dat ze dit als een les of training beschouwen. Het is een vernieuwende manier van leren bewegen met oog voor de totaalontwikkeling van kinderen met een hoog fungehalte, die in de bestaande zwemschool kan worden geïntegreerd.</p>
------------------------------------	---

Figuur 1: MultiSkillz for Swim als bijscholingsonderwerp voor VZF-clubs (bron: <https://www.zwemfed.be/erkende-bijscholingen/zwemmen>)

Figuur 1: screenshot huidige stavaza online oefenstof MultiSkillZ for Swim® (feb 2020)

Luik B: E-platform Leren Zwemmen

Achtergrond: leren zwemmen in beweging

Het 'leren zwemmen' op het veld –of beter: in de zwembaden- is organisatorisch erg versnipperd. Onder de aanbieders van zwemles bevinden zich de (moeilijk te bereiken en kwantificeren) privé lesgevers,

sportdiensten van steden en gemeenten, sportclubs (van zowel de uni- als de multisportfederaties), PPS-zwembaden en uiteraard de scholen van de drie onderwijsnetten.

De laatste jaren kwam het 'leren zwemmen' verschillende keren in de media. Zo maakte Baan 4 (een privé initiatief) eind 2014 haar nieuwe 'leerlijn zwemmen' bekend, die vooral door de onderwijssector gesmaakt werd: de focus werd verlegd van de historische schoolslag als gedoodverfde beginslag naar 'waterveiligheid' en een gemeenschappelijk na te streven 'inclusiepunt', een waterveiligheidstest. Heden primeert het 'veilig zwemmen' op het zwemmen in een onvolmaakte zwemslag. In de clubs, waar men reeds voldoende investeerde in een degelijke basisopleiding alvorens een (volmaakte) zwemslag aan te leren, bleek de nieuwe aanpak minder zoden aan de dijk te brengen. Onze lesgevers stelden zich ten onrechte de vraag of er voor het 'waterveilig' maken van een kind voortaan bijkomende of 'speciale' oefenstof noodzakelijk was. Dit was niet het geval, waardoor het al dan niet volgen van de nieuwe visie zich vertaalde in een strategisch-organisatorische keuze.

In 2015 leidden de nieuwe leerlijn en het structurele overleg tussen het ISB en tal van andere partners (waaronder de onderwijsnetten, SVS/MOEV, Baan Vier, RedFed, WASA en uiteraard de Zwemfed) tot een nieuwe zwembrevettenlijn. In datzelfde jaar werd ook de geremedieerde Initiatoropleiding Zwemmen van de Vlaamse Trainersschool gefinaliseerd. Nagenoeg alle brevetten werden door de VZF gereviseerd en - indien noodzakelijk- bijgestuurd (lees: afgestemd op de vernieuwde Initiatoropleiding). Bovendien werden de afstands-brevetten voorzien van (technische) 'normen' waaraan de zwemslagen dienen te voldoen. Een volgende stap richting correcter, en per definitie dus ook veiliger, zwemmen.

In 2016 stond de Antwerpse Zwemschool (Sporting A & VZF) in de startblokken, een unieke zwemschool (zowel qua organisatie als methodologie), gerund door de VZF, die inmiddels wekelijks meer dan 1000 kinderen ontvangt. De gehanteerde werkwijze door de meer dan 30 lesgevers is deze van de Initiatoropleiding, gekoppeld aan de ISB-brevettenlijn. Deze beproefde methodiek werd zeer recent vertaald in de publicatie 'Leren Zwemmen – Praktische leidraad' (VZF, 2018). De publicatie maakt vanaf 2019 integraal deel uit van het cursusmateriaal van de Initiator Zwemmen opleiding (Sport Vlaanderen). Met de huidige uitgewerkte leerlijn (van watergewenning tot de genormeerde zwemslagen), gebundeld in een aantrekkelijke publicatie, ontwikkelde de VZF dus een product dat conceptueel niet enkel breed gedragen is, maar ook bewezen effectief is op een aanzienlijke schaal. De VZF hoopt met dit product, samen met het uitdragen van de brevettenlijn, het zwemonderricht in Vlaanderen niet enkel te inspireren, maar vooral ook te homogeniseren. De voorgestelde leerlijn is niet de enige, maar wel een erg effectieve wanneer het doel een combinatie van veilig en genormerd zwemmen

[Noodzaak aan een kant-en-klaar, toegankelijk en foutloos didactisch hulpmiddel](#)

Bovenvermelde evoluties en vernieuwingen leidden tot een grote behoefte aan didactische hulpmiddelen en dit bij alle lesgevers zwemmen in Vlaanderen, ongeacht hun signatuur. De vrije verkoop van 'eigen' (VTS/VZF) producten zoals de DVD's 'Technische leerlijn watergewenning' (ISBN 978-90-72833-204) en de 'Leerlijnen gestructureerde zwemstijlen' (ISBN 90-72833-112, VTS publicatiefonds & VZF, 2014) kende een explosieve groei in 2014 en de daaropvolgende jaren. Deze hulpmiddelen werden vooral in de clubs gepromoot en op occasionele beurzen, bijscholingsinitiatieven of congressen en niet bij het 'grote publiek' (lees: alle actieve lesgevers zwemmen in Vlaanderen). Met 'Leren Zwemmen' mikt de VZF op een doelgroep die de eigen leden en clubs ruim overstijgt. Hierdoor is er een reële kans dat de gebruikers niet enkel onvoldoende didactische ervaring hebben -een vereiste voor een correct gebruik van de leidraad- maar mogelijks ook een te beperkte theoretische bagage. De beschikbaarheid van kant-en-klare oefenstof wordt in deze situatie cruciaal.

[Online E-platform: de toekomst van Leren Zwemmen](#)

Bovenop de cursustekst Initiator Zwemmen en de Leidraad is er nood aan videoclips die aan de kant van het bad raadpleegbaar zijn. Een digitale toepassing dus, à la minute beschikbaar op een smartphone of

tablet, die de oefenstof helder, foutloos en ondubbelzinnig in beeld brengt. Hierin schuilt ook meteen de innovatieve waarde van het project. Met één klik moet de lesgever alle oefenstof kunnen visualiseren, zowel tijdens de lesvoorbereiding thuis als tijdens de les zélf. De beschikbaarheid aan een databank met videoclips/oefenstof, gekoppeld aan een online elektronische omgeving (of E-platform), biedt tal van bijkomende mogelijkheden. Wanneer een aantal clips (oefeningen) in een logische volgorde worden verzameld, ontstaat een 'playlist' of sequentie van clips/oefenstof van de volledige te geven les. Op deze manier kunnen zowel 'standaard' lessen gemaakt en bekeken worden (identiek aan deze in de Leidraad) als lessen op maat van de heterogene didactische bouwstenen (doelgroep, infrastructuur, doelstelling etc). We zien het E- platform dan ook als de perfecte aanvulling op de recente Leidraad, mogelijks zelfs een toekomstige opvolger ervan voor wie volledig digitaal wenst te werken.

Niet onbelangrijk is het gegeven dat de VZF en Sport Vlaanderen in het verleden reeds investeerde in een performant en gebruiksvriendelijk E-platform. 'Skill-Up' (<https://www.skill-up.com/nl>) is een uniek digitaal softwarepakket waarmee trainers en begeleiders van kinderen en jongeren hun eigen fysieke programma's kunnen samenstellen. Het sluit gedeeltelijk aan bij de Instructeur B doelgroep (9j. en ouder) en nog meer bij de vorming van sport- en wedstrijdzwemmers (Trainer B, +12j.). Het Skill-Up platform kan mits de nodige aanpassingen fungeren als omgeving voor bovenstaand voorstel. Dit heeft uiteraard een aanzienlijke (positieve) impact op het kostenplaatje van Luik A + Luik B.

Tot slot: de oefenstof die door de uitvoering van beide luiken (Deel A + Deel B) gefilmd en verzameld wordt zal op termijn op het E-platform van de Vlaamse Zwemfederatie verschijnen.

Status en acties 2020

Doelstelling: E-platform Leren Zwemmen online tegen 1 januari 2021

In het najaar van 2019 werden enkele voorbereidende gesprekken gevoerd in functie van de planning van de video-opnamesessies in het voorjaar van 2020. Er werd een draaiboek opgemaakt met de te verfilmen oefenstof. De effectieve draaidagen (10 halve dagen in totaal) zijn gepland tussen eind maart en eind juni 2020. In dezelfde periode zullen de beelden ook gemonteerd worden en wordt er een promo-video gemaakt. Het verfilmen van (de oefenstof) van Leren Zwemmen werd bewust gescheiden van deze van MultiSkillZ for Swim® (= najaar 2019). Dit heeft vooral met praktische redenen te maken (o.a. beschikbaarheid projectcoördinator, zwembad, leerlingen, figurant-lesgevers, etc.) maar ook met het feit dat de leerervaringen van luik A zouden kunnen worden meegenomen naar luik B. Beide delen lopen dus bewust niet-gelijktijdig.

De keuze van platform (of de 'drager') voor de verfilmde oefenstof 'Leren Zwemmen' staat momenteel ter discussie. Mogelijks is, gezien recente ontwikkelingen, de keuze voor het bestaande platform van de VZF (Skill-Up) niet langer de geprefereerde. Deze recente ontwikkelingen zijn o.a. de ambitie van de VTS mbt de uitbouw van een digitale leeromgeving (via o.a. de VTS app en VOTAS maar ook daarnaast, met een mogelijks volledig nieuwe tool) en het VSF shared services project rond Digitaal Leren. We verwijzen ook graag naar het op 5/03/2020 geplande Lerend Netwerk (VTS, 2020) over e-learning. We hopen hierover uiteraard meer duidelijkheid te kunnen krijgen (en verschaffen) in de loop van 2020.

De publicatie 'Leren Zwemmen: praktische leidraad' (VZF, 2018) die in september 2018 op de markt werd gebracht, verkoopt nog steeds erg goed. Ruim twee derde van de exemplaren worden aangekocht door scholen -directies en (sport-)leerkrachten-, gevolgd door privé lesgevers, VZF-clubs, niet-VZF clubs en sportdiensten. Het verfilmen van de oefenstof zal deze publicatie nog breder bruikbaar maken.

Tot slot geven we graag mee dat zowel een wetenschappelijk abstract (ifv oral presentation) als poster in december 2019 aanvaard werden voor presentatie op de World Aquatic Development Conference te Lund, Zweden (9-12 januari 2020). Referentie: *De Wandel, D., Knippenberg, E., Vanluyten, K. (2020). Development of a practical tool for swim education through co-creation. Presented at the WAD Conference, Lund, Sweden, 09 Jan 2020-12 Jan 2020.*

Beoogde doelstellingen en effectmeting

Deze doelstellingen worden pas geëvalueerd na lancering van de 2 projecten

Betrokken experts bij ontwikkeling	6 - 8
Aantal oefenvormen	
<i>MultiSkillz for Swim</i>	33 filmpjes (elk filmpje bevat telkens ook 4 varianten)
<i>E-platform Leren Zwemmen</i>	250 filmpjes
Aantal clubs die er gebruik van maken	Alle clubs met een jeugdwerking (134)
Aantal lesgevers/trainers die ermee werken	1250 lesgevers/trainers VZF Vanaf 2021 in initiator zwemmen = alle nieuw opgeleide zwemtrainers (250/jaar)
Bijscholingsaanbod	Intern en extern